

Finansministeren (Vilhelm Lassen): Tager man det Bind af Statistisk Tabelværk, der i disse Dage er udkommet, og som omhandler Befolkningen i Danmark i det 19de Aarhundrede, og slaar op Side 15, vil man der finde nogle Tal, som vise, hvorledes Befolkningstilvæksten har fordelt sig mellem By og Land i det forløbne Aarhundrede, og man vil da se nogle ret forbavsende Tal. I Aarene 1801—45 fordele Befolkningstilvæksten sig saaledes, at der falder 89,000 paa Byerne og 338,000 paa Landet. Fra 1845—70 falder der 157,000 paa Byerne og 270,000 paa Landet. Altsaa endnu op til 1870 er Befolkningstilvæksten størst paa Landet. Fra 1870—90 er Befolkningstilvæksten derimod 282,428 Mennesker i Byerne og 105,211 paa Landet, og fra 1890—1901 232,550 i Byerne og 44,610 paa Landet. Udviklingen er jo meget tydelig kendetegnet ved disse Tal. Det viser sig, at medens Befolkningstilvæksten i Aarhundredets Begyndelse var nogenlunde proportional med Befolkningens Fordeling i Forvejen, stiller det sig i Slutningen af Aarhundredet saaledes, at saa godt som hele Befolkningstilvæksten kommer paa Byerne. Paa Landet er der kun en Tilvækst af 44,610 Personer, og hvis man gaar nærmere ind derpaa, saa vil man oven i Købet se, at langt den største Del af disse er fordelt i de saakaldte Stationsbyer, det vil altsaa sige købstadlignende Bebyggelser paa Landet, som danne sig omkring større Jærnbanestationer. Til Landbruget har der altsaa ikke været nogen Tilgang. Den egentlige Landbefolkning har i de sidste 10 Aar aldeles ikke haft nogen Forøgelse gennem Befolkningens Tilvækst. Jeg behøver nu ikke at bemærke, at den Udvikling, som belyses ved disse Tal, staar i en ejendommelig Strid med, hvad man ofte hører om, at i vor Tid svinde Byerne ind. Det faktiske Forhold er det, at Byerne udvikle sig meget stærkt i vort Land, jeg vil ikke sige paa Bekostning af Landet, men dog saaledes, at Udviklingen paa Landet staar ganske stille. Jeg behøver vel heller ikke at understrege — jeg tænker, at det har Tilslutning fra de allerfleste her i Tinget —, at det er det sundeste i alle Henseender, naar Befolkningens Tilvækst saa nogenlunde fordeler sig i samme Forhold som det, hvori Befolkningen i Forvejen er fordelt, saaledes at Landet beholder Landboerne. Og Midlet dertil vil jo være, at der stadig skabes flere og flere Erhverv ude paa Landet, stadig skabes flere Er-

hverv, som ere virkelige Landbrugserhverv. Vi ere vel alle enige om, at skal dette ske, maa det ske ved, at der opstaaer stadig flere mindre selvstændige Brug ude paa Landet, idet større Gaarde, som af en eller anden Grund ikke egne sig til samlet Drift, efterhaanden udstykkkes. Udviklingen i saa Henseende er allerede begyndt ved Landarbejderlovene, og de have jo gjort Gavn, derom er der ingen Tvivl. Det viste sig ogsaa, da den sidste Landarbejderlov var til Behandling her i Rigsdagen, at den Modstand, der oprindeligt var mod Tanken, efterhaanden var forsvunden, saaledes at det med Konsens, kan jeg sige, fra alle Sider blev vedtaget, at man skulde fortsætte, hvor man var begyndt, ja, at man endogsaa skulde gaa videre.

Imidlertid har der jo været rejst adskillige Anker mod Landarbejderlovens Virkninger; man har sagt, at de Landejendomme, der bleve skabte paa denne Maade, vare alt for smaa, saa at de ikke begrundede en tilstrækkelig økonomisk og personlig Selvstændighed for deres Indehavere; det blev derved nødvendigt for disse at gaa til Arbejde hos andre, eller, hvis de ikke gjorde det, at have et Bierhverv, saaledes at de ikke helt ud vare selvstændige. Den Anke har nogen Berettigelse, jeg tror ikke, den altid er berettiget. — Den anden Anke, som ogsaa har nogen Berettigelse, er den, at disse smaa Landbrug bleve alt for dyre. Det laa jo i hele Forholdets Natur, at de maatte blive noget dyre. Naar det skal gaa, saaledes som det er foreskrevet i Loven, at der skal købes nogle faa Tønder Land Jord, et Hjørne af en Mark, ud af en Gaard, ja, saa er det, hvad enten det nu er en større eller en mindre Gaard, det skal købes af, ganske naturligt, at dette Hjørne med Nødvendighed bliver betalt med en forholdsvis høj Pris. Naar der saa skal bygges ny Bygninger paa dette lille Stykke Jord, vil det altid gaa saaledes, at man kommer op paa et temmeligt højt Beløb.

Det er to Anker, der ere blevne rettede imod Landarbejderloven. Og saa har det lydt ved Siden deraf, at man burde se at komme til, dels at der ved Statens Støtte kunde ske Udstykning af Jord i noget større Lodder, saaledes at Folk, som vel ikke vare formuende, men dog havde nogen personlig Ejendom, noget mere end det, der kræves i Landarbejderloven, kunde faa Adgang til et Stykke Jord, der er saa stort, at de virkelig kunne begrunde en fuldt ud selvstændig Stilling derpaa — og